

ABIKS TAOTLEJALE

**Põllumajandus- ja toidusektoris ning
metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja
tehnoloogiate arendamise alase koostöö toetus**

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meede 1.7.1

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE	5
MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST	5
MILLISTE TEGEVUSTE JAOKS SAAB TOETUST	5
MILLISED KULUD ON TOETATAVAD	8
MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD	8
KES SAAB TOETUST TAOTLEDA	9
TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED	10
TOETUSE MÄÄR JA SUURUS	12
<i>Millest sõltub toetuse määr.</i>	12
<i>Kui suur on toetus.</i>	13
MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA	13
TAOTLUSE MENETLEMINE PRIAS	15
II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST	16
PROJEKTI ELLUVIIMINE	16
TOETUSTE ANDMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE	17
MUUDATUSED PROJEKTI TEGEMISEL	17
MAKSENÕUDE ESITAMINE	18
<i>Projekti elluviimist tõendavad dokumendid.</i>	18
<i>Projekti elluviimist tõendavad dokumendid kapitalirendi (liisingu) kasutamise korral</i>	19
MAKSENÕUDE KONTROLL	20
PROJEKTI TEOSTAMISE KONTROLL	20
VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE	20
TOETUSE VÄLJAMAKSMINE	21
JÄRELKONTROLL	21
NÕUDED TOETUSE SAAJALE	21
TOETUSE TAGASINÕUDMINE	22
SALDODE KONTROLLIMINE	23

SISSEJUHATUS

Käesolev juhend on koostatud selleks, et aidata taotlejaid põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alase koostöö taotluse ettevalmistamisel, investeeringu tegemisel ning toetusraha taotlemisel. Siit leiata ülevaate tegevustest, esitatud nõuetest ja vajalike dokumentide esitamisest, samuti toetuse saamisega tekkivatest kohustustest.

Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alase koostöö toetust on Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (www.agri.ee/MAK) meede 1.7.1. Meede on kirjeldatud põllumajandusministri 16.03.2010. a määruses nr 29 „[Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alase koostöö tegemise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord](#)“. Toetust makstakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD).

Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alase koostöö toetuse eesmärgid on järgmised:

1. innovatsiooni ning teadus- ja arendustegevuse soodustamine põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori toormetootjate ning põllumajandus- ja metsasaadusi töötlevate ettevõtete hulgas;
2. uute kõrge müügi- ja/või ekspordipotentsiaaliga toodete (sh põllumajandus- ja metsasaadustest saadud kõrge kvaliteedi ja lisandväärtusega toiduained ja mittetoidutooted) ning innovatiivsete protsesside ja tehnoloogiate väljatöötamine sektori ettevõtete tulemuslikkuse tõstmiseks ning keskkonna ja energia säästmise tagamiseks;
3. toiduainete kvaliteedi tõstmine, sh toidukvaliteedikavade ja funktsionaalsete toiduainete ning erivajadustega tarbijagruppidele mõeldud toodete väljatöötamise soodustamise kaudu, et tagada tarbijale kvaliteetne toode või tootmisprotsess;
4. tooraine kvaliteedi parandamine.

Kui toetust taotlevad kaks või enam taotlejat ühiselt, peavad kõik taotlejad vastama toetuse saamise nõuetele. Kõikidest olulistest kriteeriumidest saate teada juhendi läbilugemisel.

<p>Käesolev juhend ei ole taotluse menetlemisel ja toetuse määramisel juriidiline alusdokument. Selliseks alusdokumendiks on meetme määrus.</p>

Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alase koostöö vastuvõtu, kontrollimise ja toetuse määramisega tegeleb Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA).

Narva mnt 3, Tartu 51009

Investeeringutoetuste infotelefon 737 7678

Faks 737 1201

E-post: info@pria.ee

Kodulehekülg: www.pria.ee, käesoleva meetmega seotud materjal asub aadressil http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/toostused/meede171_2012/

Meetme on välja töötanud Põllumajandusministeerium.

Lai 39/41, Tallinn 15056

Tel 62 56 101

Faks 62 56 200

E-post: pm@agri.ee

Kodulehekülg: www.agri.ee

Soovime edu taotlemisel!

I PEATÜKK. TOETUS, TAOTLEJA, TAOTLEMINE

MILLEGA ARVESTADA ENNE TAOTLEMA ASUMIST

Kõigepealt tuleb teil läbi mõelda oma järgmise viie kuni kuue aasta tegevus arvestades, et toetuse abil tehtud investeeringut tuleb säilitada ja sihipäraselt kasutada viie aasta jooksul pärast toetuse viimase osa väljamaksmist. Sellel perioodil ei tohi toetusega soetatud vara maha müüa, rendile anda vms.

Toetust ei saa te kätte kohe toetuse määramise otsustamise ajal, vaid see makstakse välja refinantseerimise põhimõttel ehk kolme kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist ja nõuetekohaste maksedokumentide PRIA-le esitamist. Investeeringu tegemiseks ja kuludokumentide esitamiseks on teil aega kolm aastat toetuse määramisest arvates. Seega tuleb investeeringu elluviimiseks vajaminev raha leida esialgu omavahenditest või laenu abil. Seadmete ostu puhul võib kasutada kapitalirenti ehk liisingut.

Kui te kolme aasta jooksul, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2014. aastal, investeeringut ellu ei vii ja sellekohaseid kuludokumente PRIA-le ei esita, siis teie investeeringut ei refinantseerita.

Kui ostetud üheliigilise teenuse või töö, materiaalse või immateriaalse vara käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, peab taotleja, toetuse saaja või partner olema kulutuse kohta saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust koos pakkumuse tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile.

Kui ostetud üheliigilise teenuse või töö, materiaalse või immateriaalse vara käibemaksuta maksumus ei ületa 5000 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse või töö pakkuja või vara müüja, peab taotleja, toetuse saaja või partner olema kulutuse kohta saanud vähemalt ühe hinnapakumuse või olema koostanud projekti eeldatava maksumuse arvestuse kululiikide kaupa.

<p>Hinnapakumised peavad olema võrreldavad ja kajastama objekti tehnilisi näitajaid. PRIA kontrollib, et väljavalitud hinnapakumine ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse ja investeeringuobjekti eest tasutava hinnaga.</p>
--

Investeeringutoetuse eest ostetavate kaupade ja teenuste päritolumaa osas ei ole piiranguid. Tegemist peab olema uute, st kasutamata kaupade, masinate ja seadmetega, mis peab selguma ka hinnapakumiselt. Hinnapakumistele ei kehti allkirjastamise nõuet, kuid oluline on, et hinnapakumine oleks suunatud teile. Lubatud on ka hinnapakumiste küsimine e-posti teel.

MILLISTE TEGEVUSTE JAOKS SAAB TOETUST

Toetust võib taotleda põllumajandus- ja metsasaaduste tootmisele või töötlemisele ja turustamisele suunatud järgmiste tegevuste kohta:

Põllumajandus- ja metsasaaduste tootmise ja töötlemise all peetakse muuhulgas silmas näiteks bioenergiakultuure ja biokütuseid, riikliku tunnustuse saamisele seatud nõuetele vastavate toidukvaliteedikavade, funktsionaalsete toiduainete või erivajadustega tarbijagruppidele mõeldud toiduainete väljatöötamist ning põllumajandus- ja metsasaaduste tootmisel ja töötlemisel rakendatavaid energiasäästule suunatud tehnoloogiasid. Käesoleva toetuse raames ei ole piiratud projektide arv, mida üks taotleja võib taotluse esitamise tähtajal esitada, samuti ei ole piiratud, mitmeks erinevaks toetatavaks tegevuseks võib ühe projektiga toetust taotleda.

1) rakendusuuringu tegemine Euroopa Komisjoni teatise «[Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta](#)» punkti 2.2 alapunkti f mõistes;

Rakendusuuringud on kavandatud uuringud või kriitilised uuringud uute teadmiste hankimiseks, et kasutada neid teadmisi uute toodete, protsesside või teenuste arendamisel või selleks, et täiustada märkimisväärselt olemasolevaid tooteid, protsesse või teenuseid. Sinna kuulub keerukate, rakendusuuringu jaoks vajalike süsteemide koostisosade loomine, eriti geneerilise tehnoloogia valideerimise puhul, välja arvatud prototüübid, mis kuuluvad tootearenduse alla.

2) võrdlusuuringu tegemine olemasoleva tehnoloogia ning taimesordi ja põllumajanduslooma tõu olemasolevatesse tootmistingimustes sobivuse hindamiseks;

Võrdlusuuringu puhul toetatakse tehnoloogia ning sortide ja tõugude sobivuse hindamiseks tehtavaid uuringuid, mille eesmärk on saada teadmisi juba olemasolevate erinevate tehnoloogiate ning taimesortide ja põllumajanduslooma tõugude sobivuse kohta olemasolevatesse tootmistingimustes. See tähendab, et võrdlusuuringuks on tegevus, mille eesmärgiks ei ole uus toode või teenus, vaid juba olemasolevate toodete ja nende kasutusvõimaluste kohta teadmiste hankimine

3) tootearenduse elluviimine Euroopa Komisjoni teatise «[Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta](#)» punkti 2.2 alapunkti g mõistes.

Tootearendus on olemasolevate teaduslike, tehnoloogiliste, ärialaste ja teiste asjakohaste teadmiste ja oskuste omandamine, ühendamine, kujundamine ja kasutamine plaanide ja korralduste või projektide loomise eesmärgil uute, muudetud või täiustatud toodete, protsesside või teenuste jaoks. Need võivad sisaldada ka muid tegevusi, mille eesmärk on uute toodete, protsesside või teenuste mõisteline määratlemine, kavandamine ja dokumenteerimine. Tegevuste hulka võivad kuuluda visandite, jooniste, plaanide ja teiste dokumentide koostamine, tingimusel et need ei ole ette nähtud kasutamiseks kaubanduslikul eesmärgil. Tootearenduse hulka kuulub ka kaubanduslikul eesmärgil kasutatavate prototüüpide ja katseprojektide arendamine, kui prototüüp on tingimata kaubanduslik lõpptoode ja kui selle tootmine üksnes demonstreerimise ja valideerimise eesmärgil on liiga kallis. Järgneva näidis- või katseprojektide kaubanduslikul eesmärgil kasutamise korral tuleb sellisest kasutusest saadav mis tahes tulu abikõlblikest kuludest maha arvata. Toodete, protsesside ja teenuste katsetootmine ja testimine on samuti abikõlblik tingimusel, et neid ei saa kasutada või muuta kasutuskõlblikuks tööstuslikes rakendustes (s.o tavapärasel tootmisprotsessis) või kaubanduslikul eesmärgil. Tootearendus ei sisalda toodete, tooteliinide, tootmisprotsesside, olemasolevate teenuste ja teiste käimasolevate toimingute rutiinseid või perioodilisi muudatusi, isegi kui sellised muudatused tähendavad täiustusi.

Rakendusuuringu tegemiseks ja tootearenduse elluviimiseks antav toetus on riigiabi Euroopa Komisjoni teatise «[Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta](#)» mõistes.

Võrdlusuuringu tegemiseks antav toetus on vähese tähtsusega abi [komisjoni määruse \(EÜ\) nr 1998/2006](#), milles käsitletakse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes, kui võrdlusuuring on seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodete või metsasaaduste ning nimetatud toodete ja saadustega seotud toodete töötlemise ja turustamisega.

Võrdlusuuringuteks antav toetus, mis on suunatud Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodete või metsasaaduste ja nendega seotud toodete töötlemisele ja turustamisele, on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes. Võrdlusuuringuteks, mis on suunatud Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodete või metsasaaduste ja nimetatud toodete ja saadustega seotud toodete esmatootmisele, antav toetus on põllumajanduslik riigiabi [nõukogu määruse \(EÜ\) nr 1698/2005](#) artikli 29 kohaselt. Esmatootmisena vaadeldakse Euroopa Parlamendi ja [nõukogu määruse \(EÜ\) nr 178/2002](#) artikli 3 lõikes 17 sätestatud tegevust, st esmatoodete tootmist, pidamist või kasvatamist, kaasa arvatud saagikoristust, lõikamist ja põllumajandusloomade kasvatamist enne tapmist. Esmatootmine hõlmab ka jahipidamist ja loodussaaduste kogumist. Rakendusuuringu, võrdlusuuringu ja tootearenduse puhul ei toetata puidust ehitusmaterjalide ja mööblitööstuse toodete ning tubakatoodete tootmist, töötlemist ja turustamist. See tähendab, et toetust ei anta, kui toetatav tegevus ehk rakendusuuringu,

tootearendus ja võrdlusuuring on suunatud nimetatud valdkondade edendamisele. Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodetest ei ole käesoleva toetuse raames samuti toetatavad kalandusvaldkonna projektid, kuna kalandus ei kuulu EAFRD raames toetatavate valdkondade hulka ning kalandusele on ette nähtud eraldi fond ja vastavad toetused.

Nõuded projekti kohta

- Toetust võib taotleda projekti elluviimiseks, kui:
  - 1) taotleja on kaasanud projekti elluviimise lepingu alusel vähemalt ühe Euroopa Liidu liikmesriigis või riigis, kellel on kehtiv assotsieerumisleping Euroopa Liiduga, registreeritud ja tegutseva teadus- ja arendusasutuse, põllumajanduslikke, metsanduslikke või toidutehnoloogilisi erialasid õpetava kutseõppeasutuse või tootearenduse projekti elluviimiseks toetuse taotlemise korral projektis arendaja või konsultandina osaleva muu isiku, kellel on projekti valdkonnas varasem teadus- ja arendustegevuse kogemus ning projekti elluviimiseks vajalikud vahendid, ruumid ja asjaomase kvalifikatsiooniga personal;
  - 2) partner viib projekti ellu taotleja nimel või taotleja ja partner teevad projekti elluviimiseks koostööd Euroopa Komisjoni teatise [«Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta»](#) punktide 3.2.1 ja 3.2.2 kohaselt.

Nimetatud punktide kohaselt võivad partnerid projektis osaleda vaid juhul, kui nad kas viivad ellu teadustegevust taotleja nimel või teevad taotleja ja partner toetatava projekti elluviimiseks koostööd. Kui partnerid viivad ellu teadustegevust taotlejate nimel, osutab tellimuse täitjana tegutsev partner taotlejale kui tellimuse esitajale teenust olukordades, kus 1) tellimuse täitja saab oma teenuse eest piisavat tasu; 2) ja tellimuse esitaja määrab kindlaks kõnealuse teenuse tingimused. Tavaliselt kuuluvad tellimuse esitajale projekti tulemused ja tema kanda on ebaõnnestumise risk. Kui partner tegutseb sellise lepingu alusel, siis peab olema täidetud üks järgmistest tingimustest: 1) partner osutab oma teenust turuhinnaga, või 2) kui turuhinda ei ole, osutab partner oma teenust hinnaga, mis kajastab selle täiskulusid ja mõistlikku kasumimarginaali.

Kui projektis osalevad partnerid ja taotlejad teevad koostööd, siis peab taotleja ja partneri ühiselt elluviidav projekt vastama ühele järgmistest tingimustest: 1) taotlejad katavad projekti täiskulud; 2) tulemusi, millega ei kaasne intellektuaal omandi õigused, saab laialdaselt levitada ja partneri tegevusest tulenevad teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) tulemuste intellektuaalomandiõigused antakse täielikult partnerile; 3) partner saab taotlejalt hüvitise, mis võrdub partneri poolt projekti käigus läbiviidud tegevustest tulenevate intellektuaalomandiõiguste turuhinnaga, ja kõnealused õigused kantakse üle taotlejatele. Taotlejate mis tahes sissemaksed partnerite kuludesse arvestatakse sellisest hüvitisest maha. See tähendab, et taotlejate mistahes vormis tasu partnerile projekti elluviimise eest loetakse antud hüvitise osaks ja intellektuaalomandiõiguste turuhind loetakse selle võrra madalamaks. Seega võib antud toetuse raames toetatavas projektis osalev partner projektis osaleda sarnaselt tavapärase teenuse osutajaga, kelle osutatud teenuse eest toetuse taotleja tasub. Samas on siiski oluline toetuse raames ka sellist teenuse osutajat nimetada partneriks, kuna sõltumata selle projektis osalemise vormist on tegemist käesoleva lõike punktis 1 toodud nõuetele vastava asutusega.

Eelnevas punktis nimetatud koostöö korral ei anta toetust projektis osalevate partnerite oma vahenditest tehtud kulutuste hüvitamiseks.

See tähendab, et kuigi projektis osalev partner võib projekti eelarvesse panustada ja projekti toetusmäära võib selle eest vastavalt määruse § 7 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 2(1) suurendada, ei ole koostöö korral projektis osalevate partnerite poolt omavahenditest tehtud kulutused toetatavad ja seega projektis osalevale partnerile meetme raames toetust ei maksta. **Käesoleva meetme raames antakse toetust vaid taotlejale ja mitte projektis osalevale partnerile.**

Kui taotleja on suurettevõtja, peab toetusel olema Euroopa Komisjoni teatise [«Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta»](#) punkti 6 kohaselt projekti elluviimisele ergutav mõju.

Kui taotleja on suurettevõtja, peab toetusel olema projekti elluviimisele ergutav mõju. Juhime tähelepanu, et suurettevõtja peab kirjeldama määruse lisas 2 toodud vormi kohases projekti plaanis ergutava mõju olemust ja ulatust.

Kavandatava projekti elluviimist ei või alustada varem ja projekti elluviimist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

MILLISED KULUD ON TOETATAVAD

Projekti abikõlbliku kulu koos abikõlbliku objekti tähistamiseks tehtud kulude ja nendega kaasneva tagastamatu käibemaksuga moodustavad:

1) projekti elluviimisega seotud personalikulud, sealhulgas töötasu või lepingujärgne tasu ning tööandja või tellija tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks ning puhkusetasu. Taotleja personalikulud ei või ületada 12% projekti abikõlbliku kulu maksumusest.

Kuna toetuse eesmärgiks on edendada ettevõtjate koostööd teadus- ja arendusasutustega, ei ole otstarbekas toetada toetuse taotlejate personalikulusid suuremas mahu, kui see on vajalik taotleja poolsete projekti juhtimisega seotud kulude katmiseks. Personalikulude all peetakse silmas töötasu, milleks on brutopalk või lepingujärgne tasu koos tööandja või tellija tasutava sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga, ning puhkusetasu.

2) sellise tarkvara, katse- ja uurimisseadme ja vahendi ostmise või rentimise kulud, mis on vajalikud projekti elluviimiseks. Kui ostetud vahendit ja seadet ei kasutata projekti jaoks kogu nende kasutusaja jooksul, loetakse abikõlblikuks vaid amortisatsioonikulud, mis vastavad projekti kestusele ja mille suurus arvutatakse heade raamatupidamistavade kohaselt;

3) kulud ostetud uuringule, tehnilisele teabele ja turuhinnaga ostetud või litsentseeritud patendile, ning kulud projekti elluviimisega otseselt seotud konsultatsioonile ja muule sarnasele teenusele;

4) muud tegevuskulud, mis tekivad seoses kavandatava projekti elluviimisega.

Muud tegevuskulud, sealhulgas materjalikulu, tarvikute ja samalaadsete toodete ostmise kulud, kulud kütusele, elektrienergiale jms kulud, mis tekkisid otseselt teadus- ja arendustegevuse tõttu. See tähendab, et toetatavad on kõik taotleja ja partneri tegevuskulud, mis on projekti elluviimisega otseselt seotud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud projekti eesmärgi saavutamiseks.

Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevuse eesmärgi saavutamiseks.

MILLISED KULUD EI OLE TOETATAVAD

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

1) tootmis- või töötlemisseadmesse ja ehitisse tehtava investeeringu kulud

Meetme raames toetatakse vaid katse- ja uurimisseadmete ostmist või rentimist ja mitte selliste seadmete ostmist ja rentimist, mida on võimalik kasutada taotleja ettevõttes tootmis- või töötlemisseadmena. See tähendab, et ostetavate või renditavate seadmete puhul tuleb seadme võimsusest, töömahust, haardelaiusest vms lähtuvalt hinnata, kas tegemist on seadmega, mida saab kasutada vaid katse- ja uurimisseadmena või saab seda kasutada ka toetuse taotleja igapäevases majandustegevuses. Ostetavate või renditavate seadmete täpsemaid omadusi kirjeldab taotleja määruse lisas 2 toodud vormi kohase projekti plaani punktis 1.1 seadme ja vahendi täpsemaid andmeid (nimetus, mark, tüüp, võimsus, maht).

2) tehnoloogiasse tehtava investeeringu kulud, kui tehnoloogiat saab kasutada või muuta kasutuskõlblikuks tööstuslikes rakendustes või kaubanduslikul eesmärgil;

Abikõlblikud ei ole tehnoloogiasse tehtava investeeringu kulud, kui seda tehnoloogiat saab kasutada või muuta kasutuskõlblikuks tööstuslikes rakendustes (s.o tavapärasel tootmisprotsessis) või kaubanduslikul eesmärgil, mis tähendab, et ostetav tehnoloogia peab olema mõeldud ainult uuringute ja katsetuste läbiviimiseks.

3) standardtarkvara, -arvutustehnika ja -sidevahendi, sealhulgas mobiiltelefoni ostmise ja rentimise kulud;

4) kasutatud seadme ostmiseks tehtud kulud;

5) kapitalirendi lepingu sõlmimisega, intressiga, kindlustusega jms seotud kulud;

6) liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle toetuse saajale;

7) tolli-, sisseveo- ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse muul moel ning mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või mis on ebarproportsionaalselt suur kulutus projekti mis tahes osale;

8) käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist «[Käibemaksuseaduse](#)» alusel;

9) koolituskulud, sealhulgas koolitusreisi kulud;

10) sularahamakse, teenustasu pangatoimingute eest, intress, tagatismakse ja finantsteenusega seotud muu kulu;

11) maa ja olemasoleva hoone ostmise ja rentimise kulud;

12) õigus- ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulutused ning tehnilise teostatavuse uuringu eest tehtud kulutused;

13) kulutused reklaamile;

14) notaritasu;

15) trahv, finantskaristus ja kohtumenetluse korral menetluskulud;

16) toreduslikud kulutused «[Tsiiviilseadustiku üldosa seaduse](#)» § 63 tähenduses ja muud majanduslikult ebaotstarbekad kulud;

Toreduslikud on kulutused siis, kui nendega taotletakse peamiselt eseme mugavust, meeldivust või ilu.

17) keskkonnamõju hindamisega või detailplaneeringu koostamisega kaasnevad kulud;

18) kulutused, mis on vastuolus Euroopa Komisjoni teatise «Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta» punktis 5.1.4 ning Euroopa Komisjoni teatise «Ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsasektoris aastateks 2007–2013» (ELT C 319, 27.12.2006, lk 1–33) punktis 43 sätestatuga;

Euroopa Komisjoni teatise “Ühenduse suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsasektoris aastateks 2007–2013” antava riigiabi suuniste punkt 43 sätestab muuhulgas, et lubatav ei ole anda toetust, mis on seotud piima ja piimatootedite jälgendavate või asendavate toodete tootmise ja turustamisega.

19) muud kulud, mis on vastuolus Euroopa nõukogu määruse ([EÜ](#)) nr 1698/2005 artikliga 71 ja [komisjoni määruse \(EÜ\) nr 1974/2006](#), milles sätestatakse [nõukogu määruse \(EÜ\) nr 1698/2005](#) (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumidega;

20) muud kulud, mis ei ole seotud kavandatava projekti elluviimisega.

KES SAAB TOETUST TAOTLEDA

Toetust võib taotleda **ettevõtja**, kes toodab või töötleb ja turustab [Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1](#) nimetatud tooteid või metsasaadusi ning nimetatud toodete ja saadustega seotud tooteid, on nimetatud toodete ja saaduste tootja või töötlejane ja turustajane tegutsenud vähemalt taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal ning nimetatud oma toodetud või töödeldud

toodete ja saaduste turustamisest saadud müügitulu kas koos või eraldi oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 6400 eurot

Juhime tähelepanu, et taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta aruanne peab kajastama nimetatud toodete ja saaduste töötlemisel ja turustamisel saadud müügitulu.

Taotleja poolt toodetav või töödeldav ja turustatav toode peab kuuluma kas Euroopa Liidu toimimise lepingu lisa I nimetatud toodete või metsasaaduste ja nendega seotud toodete hulka. See tähendab, et taotleja poolt toodetud toode ei pea jääma asutamislepingu lisa I nimekirjas olevate toodete hulka. Euroopa Liidu toimimise lepingu lisa I nimetatud toodete või metsasaaduste ja nimetatud toodete ja saadustega seotud toodeteks loetakse tooted ja saadused, mille peamiseks tootmissisendiks on ELi toimimise lepingu lisa I või metsasaaduste hulka kuuluv toode või saadus. Metsasaadused on nii puut kui ka näiteks okkad, samblad, jahindussaadused jms. Juhime tähelepanu, et ainult turustamisega tegelev ettevõtja toetust taotleda ei saa.

Toetust võib taotleda põllumajandusministri 6. jaanuari 2012. a määruse nr 2 „Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” alusel ja korras tunnustatud tootjarühm.

TAOTLEJALE ESITATAVAD NÕUDED

Taotleja peab olema kantud äriregistrisse ja kõik taotlejad peavad vastama järgmistele nõuetele:

- taotleja võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja, mille arvutamisel jagatakse kohustuste summa omakapitali summaga, ei olnud taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmisena väiksem kui 2 või võrdne 2-ga.

Võlakordaja võib olla suurem kui 2 taimekasvatussaaduste töötlemisega tegeleva taotleja puhul, kelle sätestatust suurem võlakordaja on tingitud tavapärastest suurtest lühiajalistest kohustustest, mis moodustavad üle 50% taotleja kohustustest ja tulenevad tema tegevuseks vajaliku tooraine hooajalisest kokkuostmisest. See tähendab, et nimetatud sektoris tegutsevate ettevõtjate võlakordaja arvväärus võib olla majandusaasta lõpu seisuga (olenevalt sellest, kuidas majandusaasta lõpp suhestub intensiivse tooraine varumise perioodiga - võlakordaja on väiksem vahetult enne uue varumisperioodi algust ja suurim vahetult pärast varumisperioodi lõppu) tavapärastest suurem kui 2. See aga ei viita nende ettevõtjate nõrgale jätkusuutlikkusele ega sellele, et täiendavad kulutused võiksid ettevõtja arengut takistama hakata. Nii oli näiteks 2007. aastal tooraine hooajalisest varumisest tugevalt mõjutatud valmisloomasööda sektoris keskmine võlakordaja 3,5. Reeglina on sellisel juhul lühiajaline võlg tasakaalustatud varutud toorainega.

- taotleja maksevõime näitaja, mille arvutamisel jagatakse käibevara summa lühiajaliste kohustuste summaga, oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmisena suurem kui 1 või võrdne 1-ga.

Taotleja võlakordaja ja maksevõime näitaja arvutamisel tuleb senise toetuse taotlemise majandusaastale eelneva majandusaasta asemel arvestada kahe eelneva majandusaasta vastavate näitajate keskmisega. See tähendab, et näiteks 2012. aastal esitatavate taotluste puhul arvutatakse esmalt võlakordaja ja maksevõime näitaja vastava majandusaasta viimase päeva seisuga 2011. ja 2010. aasta kohta eraldi ning seejärel leitakse saadud kahe näitaja aritmeetiline keskmine, mis peab olema võlakordaja puhul väiksem kui 2 või võrdne 2-ga ja maksevõime näitaja puhul suurem kui 1 või võrdne 1-ga.

Kui taotleja on tegutsenud vähem kui kaks majandusaastat, arvutatakse võlakordaja ja maksevõime näitaja vaid taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kohta. Kahe eelneva majandusaasta näitajate keskmise näitaja kasutamine on vajalik, kuna annab parema ülevaate taotleja majandustulemustest ja võimaldab paremini arvestada muutuvate majandusoludega.

- taotlejal ei ole riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine on ajatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg tasutud ajakava kohaselt;
- taotleja kohta ei ole taotluse esitamise tähtpäevale järgneva päeva seisuga karistusregistrisse kantud karistusandmeid turuinfo esitamise, toidu- ja söödaohutuse, looma- ja taimetervise, loomade heaolu, tarbijakaitse ning keskkonnanõuete rikkumise eest. *Turuinfona käsitletakse ühise põllumajanduspoliitika abinõude rakendamiseks ettevõtjalt kogutavaid ja Euroopa Komisjonile esitatavaid andmeid põllumajandustoodete koguste ja hindade kohta.* Taotlejad peavad järgima asjakohaste õigusaktidega kehtestatud toiduohutuse, loomatervise, loomade heaolu, taimetervise, söödaohutuse, keskkonna ja tarbijakaitse nõudeid, kuna lisaks nende poolt toodetavate toodete omadustele on olulised ka loodusressursside säilitamine ja eetikanõuded. Taotleja vastab määruse § 2 lõike 2 punktis 4 sätestatud nõudele, kui ta on täitnud turuinfo esitamise, toidu- ja söödaohutuse, looma- ja taimetervise, loomade heaolu, tarbijakaitse ning keskkonnanõudeid taotluse esitamise tähtpäevale (tähtaja viimasele päevale) järgneva päevani. See tähendab, et taotlejal ei tohi olla eespool nimetatud nõuete rikkumise eest taotluse esitamise tähtpäevale järgneva päeva seisuga kehtivat karistust (isiku karistusandmed, mis on kantud karistusregistrisse ning mis ei ole kustunud ja arhiivi kantud) „Karistusregistri seaduse” tähenduses
- kui taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest, muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest, muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, siis on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas;
- taotleja suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust;
- taotleja ei ole raskustes olev ettevõtja Euroopa Komisjoni teatise «Ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta», lk 2–17) mõistes.

Nende suuniste kohaselt loetakse ettevõtja igal juhul ja suurusest olenemata raskustes olevaks järgmistel asjaoludel:

- a) kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga, kes on kaotanud üle poole oma osa- või aktsiakapitalist ja üle veerandi sellest kapitalist viimase 12 kuu jooksul; või
- b) kui on tegemist äriühinguga, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest, ja kes on kaotanud üle poole oma arvetel olevast kapitalist, kusjuures üle veerandi sellest viimase 12 kuu jooksul; või
- c) kui asjaomane äriühing liigist olenemata vastab siseriikliku õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele.

Suuniste punktis 11 on sätestatud, et isegi kui ei esine ühtegi punktis 10 loetletud tingimust, võib äriühingu siiski lugeda raskustes olevaks, eriti juhul kui eksisteerivad tavapärased raskustes oleva äriühingu tunnused, näiteks suurenev kahjum, vähenev käive, kasvav laoseis, ülevõimsus, kahanev rahakäive, kasvav võlg, suurenevad intressinõuded ning vähenev või puuduv varade puhaskäive. Halvemal juhul võib äriühing juba olla maksejõuetu või siseriikliku õiguse kohaselt võidakse selle suhtes nõuda kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamist.

Taotleja ega määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud partner ei ole saanud ega taotle samal ajal sama abikõlbliku kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi.

Selle meetme puhul on oluline tagada, et ka projektis osalev partner ei oleks sama abikõlbliku kulu kohta saanud või taotleks sama abikõlbliku kulu kohta samal ajal toetust, kuna projekti partner võib kanda osa projekti kulusid ja seeläbi võib taotlejal tekkida võimalus kaudse riigiabi saamiseks.

Näiteks toetust ei saa taotleda abikõlbliku kulu kohta, mille kohta on saadud toetust riigieelarvelistest või muudest EL-i või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või taotletakse samal ajal erinevate meetmete raames toetust. Eelkõige on EL-i või välisvahendite all mõeldud teisi maaelu arengukava alusel antavaid toetusi või struktuurifondide, PHARE, ISPA, Maailmapanga, EBRD vahenditest saadud abi ja toetust.

Sama toetatava tegevuse kohta võivad toetust taotleda ka kaks või enam taotlejat ühiselt ja siis peavad kõik taotlejad vastama toetuse saamise nõuetele.

TOETUSE MÄÄR JA SUURUS

Millest sõltub toetuse määr

- rakendusuuringu tegemiseks toetuse taotlemise korral suurettevõtjale kuni 50%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 60% ja väikeettevõtjale kuni 70% projekti abikõlbliku kulu maksumusest;
- tootearenduse elluviimiseks toetuse taotlemise korral suurettevõtjale kuni 25%, keskmise suurusega ettevõtjale kuni 35% ja väikeettevõtjale kuni 45% projekti abikõlbliku kulu maksumusest;
- võrdlusuuringu tegemiseks toetuse taotlemise korral suurettevõtjale kuni 30% ning väikesele ja keskmise suurusega ettevõtjale kuni 50% projekti abikõlbliku kulu maksumusest.

***Keskmise suurusega ettevõtted** on ettevõtted, mis annavad tööd kuni 250 inimesele ning mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.*

***Väikeettevõtted on ettevõtted**, mis annavad tööd kuni 50 inimesele ning mille aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot.*

Toetust on võimalik saada **rakendusuuringu ja tootearenduse** sätestatud toetusmäärast 15 protsendipunkti võrra rohkem, kuid mitte rohkem kui 80% projekti abikõlbliku kulu maksumusest, kui:

1) toetust taotlevad kaks või enam taotlejat ühiselt, kellest vähemalt üks on väikese või keskmise suurusega ettevõtja, ja ükski taotleja ei kanna rohkem kui 70% projekti abikõlbliku kulu maksumusest;

Kui rakendusuuring või tootearendus sisaldab vähemalt kahe üksteisest sõltumatu taotleja vahelist tõhusat koostööd, see tähendab et toetust antakse kahele või enamale taotlejale ühiselt määruse § 2 lõike 7 kohaselt, ja järgmised tingimused on täidetud: ükski taotleja ei tohi kanda rohkem kui 70% koostööprojekti abikõlbliku kulu maksumusest ja projekt hõlmab koostööd vähemalt ühe väikese või keskmise suurusega ettevõtjaga.

2) projekt on kooskõlas riikliku teadus- ja arendustegevuse poliitikaga, projektis osalev partner kannab vähemalt 10% projekti abikõlbliku kulu maksumusest ning sellel partneril on õigus avaldada projekti tulemused juhul, kui need saadakse asjaomase asutuse teadus- ja arendustegevusest;

3) rakendusuuringu tegemiseks toetuse taotlemise korral levitatakse projekti tulemusi laialdaselt tehnika- ja teaduskonverentsil või avaldatakse teadus- või tehnikaväljaandes, avatud juurdepääsuga hoidlas või tasuta või avatud lähtetekstiga tarkvara kaudu.

Toetust on võimalik saada määruse § 7 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud toetusmäärast 15 protsendipunkti võrra rohkem, kuid mitte rohkem kui 80% projekti abikõlbliku kulu maksumusest, kui toetust taotlevad kaks või enam taotlejat ühiselt, kes teevad omavahel tõhusat koostööd, või kui taotleja ja projektis osalev partner teevad omavahel tõhusat koostööd. Euroopa Komisjoni teatise “Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta” punkti 5.1.3 kohaselt ei loeta alltöövõttu tõhusaks koostööks. See tähendab, et kui taotleja või partner ostab projekti raames ettevõtjalt teenust, materiaalselt või immateriaalselt vara, ei loeta seda vara või teenuse pakkujat projektis osalejaks ega sellist koostööd piisavaks kõrgema toetusmääraga toetuse andmiseks. Seega, kui toetust taotlevad kaks või enam taotlejat ühiselt ja nad soovivad toetust saada kõrgema toetusmääraga, ei tohi nad kavandatava projekti raames üksteisele teha töid või osutada teenuseid või müüa kaupu. Samuti ei tohi taotleja kavandatava projekti raames projektis osalevale partnerile teha töid või osutada teenuseid või müüa kaupu. Projektis osaleval partneril on lubatud projektis ette nähtud tööde ja teenuste osutamine taotlejale.

Kui suur on toetus

Toetuse maksimaalne suurus on:

- 1) rakendusuuringu tegemiseks ja tootearenduse elluviimiseks toetuse taotlemise korral 320 000 eurot abikõlblikest kuludest projekti kohta;
- 2) võrdlusuuringu tegemiseks toetuse taotlemise korral 192 000 eurot abikõlblikest kuludest projekti kohta, kuid mitte rohkem kui 200 000 eurot projektis osaleva taotleja kohta jooksva majandusaasta ja kahe eelmise majandusaasta jooksul. Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodete või metsasaaduste ja nimetatud toodete või saadustega seotud toodete töötlemisele ja turustamisele suunatud võrdlusuuringu puhul ei tohi toetuse suurus koos jooksva majandusaasta ja kahe eelmise majandusaasta jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot projektis osaleva taotleja kohta.

Kui toetust taotlevad kaks või enam taotlejat ühiselt, võib iga taotleja taotleda toetust lõikes 1 või 2 sätestatud määral, kui ta vastab lõikes 1 või 2 sätestatud nõuetele. See tähendab, et ühistaotluse korral lähtutakse iga toetuse taotleja toetusmäära arvutamisel toetuse saaja suurusgrupist.

MIDA ON VAJA TAOTLEMISEL ESITADA

Taotluse täitmiseks vajalikke vorme saate kodulehelt

http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/toostused/meede171_2012/ või PRIA maakondlikust teenindusbüroost.

Enne taotluse täitmist lugege kindlasti läbi vormide lõpus olevad märkused, sealt saate täitmiseks otseseid juhiseid. Täitke taotlus trükitähtedega. Ridadele, kuhu ei pea midagi kirjutama, märkige sümbol "X".

PRIA kohustus on kontrollida taotleja ja taotluse vastavust toetuse saamise tingimustele ja selleks tuleb esitada järgmised dokumendid:

Taotleja nõuetekohasust tõendavad dokumendid

- avaldus taotleja andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, kui PRIA-st taotletakse toetust esimest korda ning sellist avaldust ei ole PRIA-le varem esitatud.

PRIA kliendiks on võimalik registreeruda ka interneti kaudu e-PRIA infoportaalis (<https://epria.eesti.ee/epria>). Samuti on võimalik praegustel PRIA klientidel uuendada oma registriandmeid e-PRIA kaudu.

- vormikohane avaldus, vormikohane projekti plaan ja vormikohane äriplaan (määruse lisad 1, 2 ja 3);
Juhime tähelepanu, et määruse lisa 2 vormi kohane projekti plaan oleks võimalikult detailne ja sisaldaks tegevuste raames tehtavaid kulutusi.
Kui toetust taotleb kontserni kuuluv ematettevõtja või tütarettevõtja, esitab ta toetuse taotlemiseks äriplaani oma ettevõtte kohta, mitte kontserni kohta tervikuna.
- «[Vähese tähtsusega abi teatise esitamise kord ja vorm](#)» Lisas 7 toodud vormi kohane teatis jooksval majandusaastal ja kahel eelmisel majandusaastal vähese tähtsusega abi saamise kohta

Raamatupidamise andmed

- taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande ärakiri, mis kajastab taotleja tegevust vähemalt kuue kuu jooksul, kui majandusaasta aruanne ei ole esitatud äriregistrisse;
- kui taotleja kuulub kontserni, siis ka taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri, kui konsolideeritud majandusaasta aruanne ei ole esitatud äriregistrisse;
- füüsilisest isikust ettevõtja puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ärakiri

Eelpool nimetatud dokumente ei pea esitama taotleja, kelle majandusaasta lõpeb vähem kui 60 tööpäeva enne avalikes teadeannetes teatatud taotlusvooru esitamise tähtaja viimast päeva.

Taotleja esitab järgmised kavandatava projekti nõuetekohasust tõendavad dokumendid:

1. kavandatavas projektis osaleva partneri väljastatud dokument, milles partner kinnitab, et ta vastab määruse § 4 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele; et ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama abikõlbliku kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest, muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi; et tema ja hinnapakkuja ning nende osanik, aktsionär või liige ei oma osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse või nõukokku ning et ta on nõus kavandatavas projektis osalema ja projekti plaanis nimetatud tegevusi ellu viima;
2. ärakirjad dokumentidest, mis tõendavad partneri vastavust määruse § 4 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele;
3. ärakiri määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud lepingust.

Kui toetust taotlevad **kaks või enam taotlejat ühiselt**, esitavad taotlejad ühiselt avalduse A- ja B-osa, projekti plaani ning eelpool nimetatud dokumendi. Lõigetes 3 ja 4 nimetatud dokumendid, avalduse C-osa ning äriplaani esitab iga projektis osalev taotleja taotluse juurde eraldi.

Taotluse esitamine PRIA-le

Käesoleva toetuse raames ei ole piiratud projektide arv, mida üks taotleja võib ühe taotlusvooru jooksul esitada, samuti ei ole piiratud, mitmeks erinevaks toetatavaks tegevuseks võib ühe projektiga toetust taotleda.

Enne dokumentide esitamist kontrollige üle, et kõigil dokumentidel oleksid õiged kuupäevad ja allkirjad, et dokumendid oleksid esitamise hetkel kehtivad ning investeringuobjekti nimetus ja summa oleks kõikides nõutavates dokumentides sama. Jälgige, et kõigil esitatud dokumentidel oleksid kirjas ettevõtte õiged registreerimisnumbrid, äriühingu esindajate isikukoodid jm

Taotlusi võetakse vastu PRIA keskses. PRIA teenindusbüroo keskses on avatud esmaspäeviti kell 8.30-18.00, teisipäevast reedeni kell 8.30-16.00.

Taotluse esitamise aeg tuleb eelregistreerida internetipõhises eelregistreerimise süsteemis (www.pria.ee/broneering) või infotelefonil 737 7678.

Taotleja esitab toetuse taotlemiseks selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le määruse lisas 1 toodud vormi kohase avalduse, lisas 2 toodud vormi kohase projektiplaani ja lisas 3 toodud vormi kohase äriplaani ning projekti nõuetekohasust tõendavad dokumendid. Lisaks esitab taotleja PRIA-le lisas 1 toodud vormi kohase avalduse ja lisas 3 toodud vormi kohase äriplaani elektroonselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus aadressil andmed@pria.ee

Et teie saadetud elektroonseid andmeid oleks mugavam leida, siis palume e-kirjas reale Teema (Subject) märkida meetme numbri (meede 1.7.1.) ja kliendi nime. Vormid peavad olema täidetud Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus.

Soovitame taotluse esitada digitaalselt allkirjastatult aadressil info@pria.ee või posti teel. Juhime tähelepanu, et kui esitate PRIAsse taotluse, mis ei ole vormikohane või ei sisalda kõiki vajalikke dokumente, siis on teil võimalus puudused kõrvaldada taotluste vastuvõtuperioodi jooksul - taotlusvooru viimaseks päevaks. Kui taotluste vastuvõtuperioodi kestel taotluses olevad puudusi ei kõrvaldata, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata (seda ei hakata sisuliselt menetlema).

Palume mitte jätta dokumentide esitamist viimasele päevale!

Taotlusdokumentide esitajal tuleb kaasa võtta isikut tõendav dokument (pildi ja isikukoodiga). Kui taotluse toob PRIAsse taotleja esindaja, kel ei ole seadusjärgset esindusõigust, siis peab tal olema kaasas tema volitusi tõendav volikiri.

Lisateavet saab küsida investeringutoetuste infotelefonil 7377 678 või saates e-kirja aadressil info@pria.ee .
--

TAOTLUSE MENETLEMINE PRIAS

Taotluse esitamisel kontrollib PRIA teenistuja, kas kõik vajalikud dokumendid on olemas ja nõuetekohaselt täidetud. Seejärel taotlus registreeritakse IT-süsteemis ja saab ainulaadse viitenumbri. *Soovitame taotluse antud viitenumbrit kasutada kogu edaspidises kommunikatsioonis PRIAga – järelepärimistele vastamisel, lisamaterjalide esitamisel, infotelefoniga suhtlemisel jne. See hõlbustab teie taotluse ja sellega seotud materjalide leidmist ja seeläbi kiirendab teile vastamist.*

Pärast taotluse esitamist olge kättesaadav juhuks, kui otsuse tegemiseks on vaja teile esitada täiendavaid küsimusi või kokku leppida kohapealse kontrolli aega.
--

Juhime tähelepanu, et kui esitate PRIAsse taotluse, mis ei ole vormikohane või ei sisalda kõiki vajalikke dokumente, siis on teil võimalus puudused kõrvaldada taotluste vastuvõtuperioodi jooksul -

taotlusvooru viimaseks päevaks. Kui taotluste vastuvõtuperioodi kestel taotluses olevad puudusi ei kõrvaldata, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata (seda ei hakata sisuliselt menetlema).

Seejärel kontrollitakse vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja kavandatava projekti vastavust määruses sätestatud nõuetele. Taotluses esitatud andmete kontrollimiseks on PRIA-l õigus kasutada teiste andmekogude andmeid (Äriregister, Kinnistusraamat jne). Vajadusel tehakse andmete täpsustamiseks teile järelepärimine või kohapeal eelkontroll. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik. PRIA hindab nõuetele vastavaid taotlusi hindamiskriteeriumide põhjal. Taotluste hindamiseks ning taotluste paremusjärjestuse koostamiseks moodustatakse ekspertidest koosnev hindamiskomisjon. Taotluste paremusjärjestuse koostamise korral loetakse paremaks suurema hindepunktide summa saanud taotlus.

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused, mis on saanud vähemalt 30% maksimaalsest hindepunktide summast.

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, rahuldatakse parimad nõuetele vastavad taotlused, mis on saanud vähemalt 30% maksimaalsest hindepunktide summast.

Juhime tähelepanu, et PRIA teenistuja ei ole konsulent, seega ei saa nad anda ettevõtjale nõu vigade parandamiseks või dokumentide sisuliseks koostamiseks. PRIA teenistuja ei tea ega saa teile menetluse käigus öelda, kas te saate toetust või mitte, sest taotluste menetlemine veel jätkub ja toetuse saajad selguvad alles peale kõigi taotluste menetlemist ja paremusjärjestuse moodustamist.

PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast (taotlusvooru lõpust).

Taotluse rahuldamise või mitterahuldamise kohta saadetakse teile posti teel PRIA peadirektori otsuse väljavõte. Koostööprojektide puhul saadetakse otsuse väljavõte kõigile koostööpartneritele.

II PEATÜKK. TEGEVUSED PÄRAST TOETUSE MÄÄRAMIST

PROJEKTI ELLUVIIMINE

Projekti elluviimisega võib alustada taotluse esitamise päevale järgneval päeval, kuid projekti elluviimist tõendavaid dokumente hakkab PRIA vastu võtma alles pärast toetuse määramise otsuse tegemist.

Projekti elluviimist võib alustada ja projekti elluviimist tõendavad dokumendid võivad olla väljastatud alates taotluse esitamise päevale järgnevast päevast.

Projekt tuleb ellu viia ja projekti elluviimist tõendavad dokumendid tuleb esitada **kolme aasta** jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2014. aastal.

Pange tähele, et objekt võib jaguneda **kuni kuueks etapiks**. Iga projekti etapp peab moodustama elluviidavatest tegevustest loogilise terviku ning projekti etapid tuleb üksikasjalikult kirjeldada taotlusega koos esitatavas projekti plaanis. Projekti elluviimist tõendavaid dokumente võib esitada alles pärast projekti asjakohases etapis ettenähtud tegevuste tegemist.

Projekti elluviimist tõendavad dokumendid tuleb esitada pärast projekti asjakohases etapis ettenähtud tegevuste tegemist.

Kui te ei ole projekti ettenähtud tähtjaks ellu viinud ja selle kohta maksenõuet PRIA-le esitanud, siis toetust välja ei maksta. Kui te ei ole projekti ettenähtud tähtjaks täielikult ellu viinud ja/või see ei täida taotluses lubatud eesmärki ning teile on toetus osaliselt välja makstud, siis võib PRIA juba varem välja makstud toetuse tagasi nõuda.

TOETUSTE ANDMISEST JA KASUTAMISEST TEAVITAMINE

Maaelu arengu toetuse abil rahastatud objektid tuleb tähistada vastavalt põllumajandusministri määrusele „Maaelu arengu toetuste andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetatud objektide tähistamine ja Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osaluse viitamise kord“ kohaselt, mille aluseks on [Euroopa Komisjoni määruses nr 1974/2006](#) kehtestatud eeskirjad.

Tähistamiseks tuleb kasutada Maaelu arengukava logo koos Euroopa Liidu embleemi ja juhtlausega. PRIA kontrollib tähistuse olemasolu. Tähistust tuleb säilitada vähemalt viis aastat pärast PRIA poolt viimase väljamakse tegemist.

Täpsemad juhised objektide tähistamiseks leiate aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/objektide_tahistamine

MUUDATUSED PROJEKTI TEGEMISEL

Toetuse abil elluviidavad tegevused peavad vastama esialgsele taotlusele - kaubad-teenused-tegevused peavad vastama projekti plaanile ja hinnapakkumistele. Samas võivad kolme aasta jooksul hinnad või võimalused muutuda, näiteks omaaegsesse hinnapakkumisse kirja saanud masinat enam ei müüdagigi või on hinnapakkumise teinud firma tegevuse lõpetanud jne. Seega on arusaadav, et alati ei saa tegevusi ellu viia täpselt algselt planeeritud kujul, kuid muudatusi tehes arvestage, et:

- tegevuse või projektiga seotud muudatuseks peab olema PRIA kirjalik nõusolek;
Juhime tähelepanu, et nõue hõlmab sisulisi muudatusi. Küsimuste tekkimisel soovitame helistada PRIA investeringutoetuste infotelefonil 737 7678.
- kui projekt odavneb, väheneb ka toetus;
Kui kulud kujunevad taotlusse kirjapandust odavamaks, saab taotleja kuludokumentide alusel kätte meetme määrides sätestatud protsendi ulatuses toetust: näiteks kui toetuse määr on 50% projekti abikõlbulikust maksumusest, siis hüvitataksegi 50% tegelikust summast. Kui projekti odavnemise tõttu kujunes summa planeeritust väiksemaks, siis saab PRIA välja maksta hüvitise vaid odavnemise hinna alusel ja sellega loetakse taotletud projekt teostatuks.
- kallinemise puhul lisatoetust ei maksta;
Kui projekt läheb planeeritust (taotlusesse kirjutatust) kallimaks, siis vajalik lisaraha tuleb leida toetuse saajal endal, sest PRIA määratud toetuse summa on lõplikult „lukus“. Enamiku investeringumeetmete puhul ületab

taotlussoovide summa taotlusvooru eelarveks eraldatud summat ning PRIA määrab toetused täpselt eelarve piiaras. Lisaraha polekski projektide kallinemise puhul kusagilt võtta.

- käibemaksukohustuslaseks registreerimisel väheneb toetus.

Kui taotleja ei ole taotlemise hetkel olnud käibemaksukohustuslane ja ta on küsinud toetust ka käibemaksule aga on enne investeeringu tegemist muutunud käibemaksukohustuslaseks, siis tuleb arvestada ka sellega, et toetuse summa väheneb esialgu käibemaksule määratud toetusesumma osa võrra.

MAKSENÕUDE ESITAMINE

Toetusraha kättesaamiseks peate PRIA-le esitama projekti etapi aruande ja maksenõude. Lisaks peate projekti viimase etapi korral esitama ka projekti lõpparuande.

Projekti etapi aruanne ja maksenõue tuleb esitada PRIA-le aadressil

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet
Maaelu investeringutoetuste büroo
Narva mnt. 3, Tartu 51009

Dokumendid võib sel aadressil ka ise kohale tuua või saata digitaalselt allkirjastatult aadressil info@pria.ee. Lisainformatsiooni saate investeringutoetuste infotelefon 737 7678 või aadressil info@pria.ee.

Projekti etapi aruanne on vabas vormis aruanne, milles peate näitama antud projekti etapis tehtud tegevused, vajaduse korral põhjendama erinevusi etapis kavandatud ja tegelike tulemuste vahel, ning andma hinnangu projekti etapi eesmärgi saavutamisele, tulemuslikkusele ja elluviimisele ning projekti lõppeesmärgi saavutamise perspektiivsusele.

Projekti lõpparuanne on vabas vormis aruanne, milles peate võtma kokku projekti raames tehtud tegevused, vajaduse korral põhjendama erinevusi projektis kavandatud ja tegelike tulemuste vahel, ning andma hinnangu projekti lõppeesmärgi saavutamisele.

Maksenõue koosneb määruse lisas 6 toodud vormi kohasest kuludeklaratsioonist ja projekti elluviimist tõendavatest dokumentidest. Kuludeklaratsiooni saate PRIA kodulehelt aadressil http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/toetused/meede171_2012/.

Samuti võite kuludeklaratsiooni blankette küsida PRIA maakondlikest teenindusbüroodest.

Projekti elluviimist tõendavad dokumendid

Projekti elluviimist tõendavad dokumendid, mis tuleb esitada koos kuludeklaratsiooniga, on järgmised:

1. Hankija poolt taotlejale väljastatud arve või arve-saatelehe ärakiri

Arvel peavad olema järgmised „Käibemaksuseaduses“ ja „Raamatupidamise seaduses“ nõutavad andmed:

- müüja nimi, aadress ja registreerimisnumber või isikukood ning käibemaksukohustuslasena registreerimise number;
- arve number ja väljastamise kuupäev;
- ostja nimi ja aadress;
- kauba või teenuse nimetus, kogus, hind ning kaupade ja teenuste kogumaksumus ilma käibemaksuta ja koos käibemaksuga käibemaksu määrade lõikes;
- kauba või teenuse maksustatav väärtus, juhul kui see erineb eelmises punktis nimetatud hinnast;
- käibemaksusumma käibemaksu määrade lõikes;
- kauba väljastamise või teenuse osutamise kuupäev, juhul kui see erineb arve väljastamise kuupäevast;

- arve vastuvõtja (toetuse saaja) allkiri („Raamatupidamise seadus“: majandustehingut kirjendavat raamatupidamiskohustuslast esindava isiku allkiri (allkirjad), mis kinnitab (kinnitavad) majandustehingu toimumist).
Arve-saatelehe või arve ärakirjal näidatud tehingu sisu peab vastama arve väljastanud isiku hinnapakkumisele.
NB! Personalikulude kohta väljastatud arvel peab olema märgitud selle isiku nimi, kelle tehtud töö või osutatud teenuse eest arve on väljastatud.
- 2. Maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist
Maksekorralduse selgituse lahtrisse märkige tasutava arve või arve-saatelehe number ja hankija poolt arve väljastamise kuupäev. Kulutus peab olema tehtud taotleja poolt, seega peab maksekorraldusel olema maksjaks kindlasti taotleja. Arve eest peab tasuma pangalaenukandega. Sularahamaksed ei ole abikõlblikud ja selle eest toetust välja ei maksta.
- 3. Töölepingu või tööandja korralduse, töövõtulepingu või käsunduslepingu ära kiri
- 4. Töötasu maksmist ja töötasuga kaasnevate maksude tasumist tõendav maksekorraldus, arvelduskonto väljavõte või väljatrükk või väljatrükk või Maksu- ja Tolliameti ettemaksukonto väljavõte
- 5. Väljavõte palgalehest
Väljavõttelt peab selguma töötaja ja tema tööandja nimi, töötajale arvestatud töötasu ning sellest kinnipeetud maksud ja muud kinnipidamised ning makstav netotöötasu.
- 6. Tööajatabel juhul, kui töötaja täidab lisaks toetatava projekti raames tehtavale tööle ka muid ülesandeid (lisa 8)
Tööajatabelilt peab selguma töötaja nimi, tema ametikoht, periood, mille kohta tööajatabel on koostatud, sel perioodil töötatud tunnid ja tehtud tööde kirjeldus. Tööajatabel peab olema allkirjastatud töötaja ja tema vahetu juhi või taotleja esindaja poolt.
- 7. Rendilepingu ära kiri
- 8. Amortisatsiooni arvutamise arvutuskäik, kui toetust taotletakse vahendi ja seadme amortisatsioonikulude katmiseks
Amortisatsioonikulude arvutuskäik peab vastama heale raamatupidamistavale.
- 9. Vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumist, kui ostetud üheliigilise teenuse või töö, materiaalse või immateriaalse vara käibemaksuta maksumus ületab 5 000 eurot.
Hinnapakkumisel peab iga ostetud teenuse, töö või vara hind olema eraldi välja toodud ning sellele peab lisama pakkumiste tehniliste tingimuste loetelu, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile.
- 10. Vähemalt üks hinnapakkumine, kui ostetud üheliigilise teenuse või töö, materiaalse või immateriaalse vara käibemaksuta maksumus ei ületa 5 000 eurot või kui asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse või töö pakkuja või vara müüja.
Hinnapakkumisel peab iga ostetud teenuse, töö või vara hind olema eraldi välja toodud ning sellele peab lisama pakkumiste tehniliste tingimuste loetelu, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile.

Kui toetuse saaja sai § 7 lõike 2 punkti 2 kohaselt toetust kõrgema toetusmäära alusel, esitab ta ka lõigetes 2 ja 3 nimetatud dokumendid, mis tõendavad, et projektis osalev partner on kandnud vähemalt 10% projekti abikõlbliku kulu maksumusest.

Projekti elluviimist tõendavad dokumendid kapitalirendi (liisingu) kasutamise korral

Investeeringu tegemisel võite kasutada „Krediidiasutuste seaduse“ alusel ja korras tegutseva krediidiasutuse või tema konsolideerimisgruppi kuuluva finantseerimisasutuse teenust, mille kontaktandmed leiate Finantsinspektsiooni kodulehelt (<http://www.fi.ee/?id=286>).

Kui teete oma investeeringu kapitalirendi tingimustel liisingufirma kaudu, on nõuded investeeringut tõendavatele dokumentidele mõnevõrra erinevad.

Kapitalirendi (liisingu) korral on investeeringut tõendavad dokumendid järgmised:

1. Hankija poolt liisingufirmale väljastatud arve või arve-saatelehe ära kiri;
Ära kirjal peavad olema eelmises peatükis nimetatud „Käibemaksuseaduses“ ja „Raamatupidamise seaduses“ nõutavad rekvisiidid.
2. Arve või arve-saatelehe tasumist kinnitav maksekorralduse ära kiri või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte, mis kinnitab arve või arve-saatelehe eest tasumist;
Maksekorraldus, millega liisingufirma on tasunud hankijale tema väljastatud arve eest.
3. Liisingufirma ja taotleja vahelise kapitalirendilepingu ära kiri koos lepingu juurde kuuluva maksegraafiku ära kirjaga. Liisingulepingu maksegraafik ei tohi olla pikem kui 60 kuud (järelvalveperiood).

MAKSENÕUDE KONTROLL

Kõikide maksenõuete suhtes teostab PRIA halduskontrollid, mis hõlmavad kõiki võimalikke ja asjakohaseid haldusmeetmetega kontrollitavaid üksikasju. Kontrollitakse kaasfinantseeritavate toodete või teenuste tarnimist, taotletavate kulutuste reaalsust, lõpetatud tegevust võrreldes tegevusega, millele toetusetaotlus esitati ja toetust anti.

Kui teie kuludeklaratsiooniga esitatavates dokumentides on puudusi või vigu, tehakse teile järelepärimine. Kuna toetuse väljamaksmine toimub kolme kuu jooksul alates korrektsete dokumentide laekumisest PRIA-sse, siis järelepärimine lükkab toetuse väljamakse tähtaega edasi. Seega, olge investeringu tegemist tõendavate dokumentide saatmisel tähelepanelik, et kõik vajalikud dokumendid saaksid saadetud ja oleksid korrektselt vormistatud.

PROJEKTI TEOSTAMISE KONTROLL

Investeerimistegevust kontrollib PRIA vähemalt üks kord projekti elluviimist ettevõttes kohapeal. Sõltuvalt osamaksete arvust ja projekti olemusest võib kontroll toimuda ka mitmel korral. Kontrolli käigus veendutakse, et projekt oleks tehtud taotluses näidatud mahus ja kujul. Samuti kontrollitakse PRIAsse esitatud projekti elluviimist tõendavaid dokumente.

Kontrolli aeg lepitaks teiega eelnevalt kokku. Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka kontrollitava ettevõtte raamatupidaja. Kontrolli lõppedes täidab inspektor kontrollakti, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Taotleja poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik.

Kui kontrolli käigus leitakse puudus, mida on võimalik mõistliku aja jooksul kõrvaldada, siis tehakse toetuse saajale ettekirjutus ning toetust enne selle täitmist välja ei maksta. Kui leitud puudust ei ole võimalik kõrvaldada, siis toetust välja ei maksta.

VÄHENDAMINE JA VÄLJAARVAMINE

Kui maksenõude ja/või investeringu teostamise kontrolli tulemusena leitakse, et toetuse saaja esitatud maksenõude summa ületab tegelikku abikõlblikku toetusesaajale makstavat summat rohkem kui 3 %, vähendatakse toetusesaajale makstavat summat omakorda esitatud ja abikõlblike summade vahe võrra. Vähendamist ei rakendata, kui toetusesaaja suudab näidata, et ta ei ole süüdi mitteabikõlblike summade kaasamisel.

Näiteks kui on esitatud maksenõue 100 000 eurot toetuse väljamaksmiseks ning kontrollimisel leitakse, et tegelik abikõlblike kulutuse põhjal makstav toetus on 95 000 eurot, siis rakendatakse vähendamist, sest need summad erinevad rohkem kui 3%. Seega tuleb väljamakstavat summat vähendada nende summade vahe võrra (100 000 – 95 000 = 5000) ja reaalne väljamakstav toetus on 90 000 eurot. Vähendamise arvelt ei saa hiljem esitada uusi abikõlblikke kulutusi. Vähendamise nõue on kirjeldatud Euroopa Komisjoni määruses (EÜ) nr 65/2011 artiklis 30.

Kui leitakse, et toetusesaaja on tahtlikult esitanud valeandmeid, siis taotlusele toetust ei maksta ning juba välja makstud summad nõutakse tagasi. Lisaks arvatakse toetusesaaja välja sama meetme alusel toetuse saamisest kõnealusel EAFRD aastal ning sellele järgneval EAFRD aastal.

TOETUSE VÄLJAMAKSMINE

Nõuetekohaste investeeringut tõendavate dokumentide esitamisest kuni väljamakse tegemiseni võib minna aega kuni 3 kuud. Järelepärimine võib väljamakse tähtaega edasi lükata. Kõik arveldused toimuvad ainult pangaülekannetega.

Kui investeeringu teostamise kontrolli tulemus on positiivne, siis koostab PRIA toetuse väljamaksmise käskkirja, valmistab ette maksekorralduse ja saadab selle Rahandusministeeriumi riigikassa osakonda e-Riigikassasse ülekande tegemiseks. Toetussumma kantakse teie pangaarvele. Ühistaotluse korral kantakse toetussumma proportsionaalselt kõigi osapoolte pangaarvetele. Kui olete teinud investeeringu liisingu abil, kantakse toetus otse liisingufirma arveldusarvele.

Palun hoolitsege varakult selle eest, et kliendiregistris olev info oleks õige, vastasel korral ei pruugi toetus laekuda teie poolt soovitud arveldusarvele. Kõik muudatused peaksid olema kliendiregistris tehtud vähemalt nädal enne makse saamist.

Tundke huvi selles vastu, et liisingufirma vähendaks liisingufirma arveldusarvele laekunud toetussumma võrra teie järgnevate perioodide väljaostumakseid.

Toetuse summa kantakse pangaarvele, mis on registreeritud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris teie esitatud avalduse alusel.

JÄRELKONTROLL

Eesmärgiga tagada saadud toetuse sihipärane kasutamine, teeb PRIA viie aasta jooksul pärast toetuse väljamaksmist järelkontrolle. Järelkontrollid tehakse valimi alusel.

Järelkontrollist informeeritakse toetuse saajat samamoodi nagu eelnevate kontrollide korral. PRIA inspektor kontrollib projekti elluviimist ja sihipärast kasutamist ning teiste institutsioonide ja ametite koostatud akte ja lube.

Korruptsiooni ja vigade vältimiseks kontrollitakse ka PRIA teenistujate tööd. Seega võib juhtuda, et teid ja teie projekti kontrollitakse mitu korda. Kontrollijateks võivad olla PRIA teenistujad (nt inspektori läbiviidud eelkontrolli teeb teistkordselt üle PRIA keskuse ametnik), Riigikontroll, Euroopa Komisjoni audiitorid või muud selleks volitatud ametnikud.

NÕUDED TOETUSE SAAJALE

Toetuse saaja on kohustatud:

- Toetuse eest ostetud vara (nii asjad kui õigused) säilitama ja sihipäraselt kasutama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
- saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral PRIA nõudmisel tagasi maksmata;
- võimaldama teostada järelevalvet toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle.

Lisaks peab toetuse saaja PRIAt kirjalikult teavitama alates taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest:

- oma postiaadressi või kontaktandmete muutumisest;
- ettevõtja ümberkujundamisest, ühinemisest või jagunemisest ning ettevõtte või selle osa üleminekust;
- ning PRIAlt kirjalikult nõusoleku saamiseks
  - taotleja tegevuse või projektiga seotud muudatusest
  - ning toetuse saamise või kasutamisega seotud muust asjaolust, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged.

Kui projekti elluviimise käigus saavutatakse projekti eesmärgid varem või vähemate tegevustega, kui taotluses esitatud projekti elluviimist on kavandatud, või kui ilmneb asjaolu, mille korral on projekti eesmärgid võimalik saavutada varem või vähemate tegevustega, kui taotluses esitatud projekti elluviimist on kavandatud, esitab toetuse saaja PRIA-le avalduse projekti elluviimise lõpetamiseks ja taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks. Avaldusega koos esitab toetuse saaja projekti lõpparuande ja määruse §15 lõikes 2 nimetatud dokumendid.

Kuna toetuse saajal on kohustus nimetatud asjaolude ilmnemisel esitada PRIA-le avaldus taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ja projekti elluviimise lõpetamiseks, siis juhul, kui toetuse saaja sellekohast avaldust ei esita, on ka PRIA-l õigus algatada projekti etapi aruande põhjal taotluse rahuldamise otsuse muutmise. Kui toetuse saaja esitab PRIA-le projekti etapi aruande koos toetuse väljamaksmiseks vajalike dokumentidega ja PRIA otsustab projekti etapis tehtud kulude eest toetuse välja maksta, siis kiidab PRIA vaikselt heaks projekti raames seni tehtud kulud ja ka annab toetuse saajale loa projekti jätkamiseks taotluses toodud kavandatud tegevuste kohaselt. Kui PRIA teeb eespool nimetatud asjaoludel taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse, makstakse projekti raames eelnevalt tehtud kulude eest toetuse saajale toetus välja, kuna PRIA andis projekti jätkamiseks loa eelmise projekti etapi aruande põhjal, järelikult on selles etapis tehtud kulutused põhjendatud ja projekti eesmärkide saavutamiseks vajalikud. Samas PRIA otsustab taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsusega, milliste kulutuste tegemine on projekti eesmärgi saavutamiseks ja projekti lõpetamiseks veel vajalik. Sellised kulutused toetuse saajale hüvitatakse, samas näidatakse ka ära, milliseid taotluses esitatud projekti elluviimiseks kavandatud tegevustega seotud kulusid enam ei hüvitata.

TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Toetus kuulub tagasinõudmisele juhul, kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetuse eest ostetud vara (nii asjad kui ka õigused) ei ole säilitatud ja sihipäraselt kasutatud, toetuse saaja on esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või takistab kontrollimist või on hävinud toetuse saaja süül, toetuse saaja on jätnud tähtaegselt täitmata järelevalveametniku ettekirjutuse toetuse ebaõige kasutamise rikkumise lõpetamiseks, edasiste rikkumiste ärahoidmiseks ja rikkumisega tekitatud tagajärgede kõrvaldamiseks, toetuse saaja ei ole lõpetanud projekti elluviimist täies mahus (eesmärk jääb täitmata) või ilmneb tagantjärele mõni asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud.

Sellisel juhul teeb PRIA toetuse tagasinõudmise otsuse. Selgituse, kuidas toimida siis, kui teile on saadetud käskkirja väljavõtte toetuste tagasinõudeotsusega, leiate PRIA kodulehelt aadressil www.pria.ee/toetused/valdkond/teadmiseks/volad_ja_tagasinouuded/

SALDODE KONTROLLIMINE

Majandusaasta lõppedes saadetakse saldokinnitused nendele toetuse saajatele, kelle suhtes on PRIA-l kohustusi või nõudeid ning kelle summaarne kliendipõhine nõue või kohustus on suurem kui 639,12 eurot. Saldokinnitused võimaldavad taotlejatel kontrollida aasta lõpu seisuga kohustuste või nõuete saldot ja lahknevuste korral selgitada välja erinevused.

Saldokinnitused postitatakse hiljemalt 31. jaanuaril ning vastuseid ootab PRIA faksi või posti teel tagasi kümne päeva jooksul.

Soovime edu taotlemisel!